

Yazar: Reşat ARBAŞ

Kýrmýzý ýpýkta durup

Bugün kýrmýzý ýpýk yada trafik týkanýklýdýnda duruptan bahsedeyim... Önce þunu hatýrlatalým... **motosiklet esas olarak ön fren ile durur.** Bazý eskiler buna karþý çýksada en güvenli frenleme daima iki frenin kullanýlması ile olur. Sakýn sadece arka freni kullanarak durmaya çalyþmayýn.

Hadi bakalým giderken kýrmýzý ýpýk yandý

1-Aynayý kontrol edin... Arkadan gelen (Ayný zamanda kaset deðiþtirirken, bir yandan telefonla konuþan, ve arka koltuktaki çocuðuna laf yetiptiren otomobilli) sizi-kýrmýzý ýpýdý - öndeki týkalý trafiði gördümü? Duruyor mu? Ýyi o zaman :)

Þeridin temiz bir yerini seçin ayaðýnýzý koymak için... yaðlý, kumlu, çukurlu, su gölcüklü (Ne kadar derin acaba) pis yerlere ayaðýnýzý basmamaya gayret edeceksiniz.

2-Frenlemeye baþlayýn... Vites küçültün ... 1'e kadar... **hiçbir zaman boþa almayýn (*)** arkadaki duramazsa yapacak hiçbirþeyiniz kalmaz. Ayrýca siz durduðunuzda arkanýzda kimse olmayabilir, sonradan tamgaz biri çýkagelir mesela...

- Tekrar aynayý kontrol edin...

- Ýki freni birden kullanýn ve durun.

Hiçbir zaman ýpýkları görmek için kafanýzý kaldýrýp bakmak gerekecek kadar yaklaþmayýn ýpýklara, yani yaya geçidini tamamen serbest býrakýn. Baþýnýz yere paralel düz ileri bakarken trafik ýpýkları "Görüp alanýnýz" içinde olsun.

- Ön Freni ve debriyajý her zaman dört parmaðýnýzla kullanýn. [MX (Motocross) yarýþçýsý deðilsiniz * unutmayın *]

3- Durdunuz...

DÝKKAT

Pozisyonunuz bu olmalı (**)

Debriyaj sonuna kadar çekili

Vites 1'de

Sağ ayak Frende (Basılı tabii)

Sol ayak yerde. (Temiz ve sağlam bir yerde)

Sağ el gaz vermeye hazır (Hatta arada hafif hafif gaz veriyor)

Gözler ilerde, ama aynı anda yayaları, geçen trafiği, ve aynayı kontrol ediyor.

Ön tekerlek ileriye bakıyor

Yolcunuz varsa kıprapmadan :) papa papa oturuyor, size birpeyler söylüyorsa siz onu bapınızı çevirmeden dinliyorsunuz, sakın ola ki ayağın yere koymaya filan kalkıyor ve tutunduğu yeri - katiyen - bırakıyor.

En öndede olsanız arada da olsanız **peridin apıy sağ yada sol kenarına çekilmeyin**, bu arkadaki arabayı yanınıza davet etmek anlamına gelebilir bazı sürücüler tarafından. Arkadan gelen trafiği tamamen bloke edin. Bapka motorlu biri daha varsa gidip yanında durmayın, en az yarım, en iyisi bir motor boyu geride ve aksi yanda (O soldaysa siz sağda) kalın. Sakın muhabbete filan giripmeyin.

Hiçbir zaman gidip **arabaların arasında durmayın**, yani iki aracın arasında, hele ki kör noktalarında. Buna mecbur kalırsanız bu sürücülerle göz temasına geçip sizi görmekte olduklarından tamamen emin olun ve böyle bir mecburiyete bir daha düpmeyeceğinize dair kendinize söz verin.

Unutmayın yaptığınız her doğru şey kendiniz, her serserilik bütün motosiklet camiası içindir. :)

Neyse devam...

Arada kalmıyorsanız, yani önünüzde de araba varsa arkadan gelen trafiğe daha çok özen gösterin, gerekirse önünüzdekinin sağna - soluna kaçabilmelisiniz... yani ortada kalmayın. Aslında çok temiz açık otoyollarda değilseniz hiç bir zaman peridin ortasını kullanmayın, hep arabaların sağ yada sol tekerlek izinden gidin. Buraları daha temiz ve yaşızdır.

(*) Kimisi size debriyaj çekili kıymız ybıkta beklemenin motorun sağlđđı için pek iyi olmayacađđınđ söyleyebilir... aldđrmayđn. Motorlar bu uluslararası standarda göre imal edilmiptir, debriyaj üç kurupluk bir parçadı, esas olan gerektiğinde arkadan gelen yada daha yepil yanmadan kalkan aracđn önünden kaçmak ve hayatta kalmaktır. Ayrđca bazen N'den 1'e kolaylıkla alamayabilirsiniz vitesi, ayađđnđz kayar, sağ ayađđ yere indirip freni bopaltmak zorunda kalđrsđnđz, bu defa yokuptaysanđz ön freni çekmeniz gerekir, aynđ anda gaz veremezsiniz, motor stop edebilir vs. vs. vs. türlü komplikasyonlarla karpđlayabilirsiniz ve arkanđzda bekleyen insanlar genellikle yepil ybđđđ gördüğünde gaza basma eğilimindedir.

Unutmayđn motosiklette hafif kaza yoktur! Ýki otomobil arasđnda tampon tampona ufak bir "tokupma" sizin için kıryık bir bacak anlamđna gelebilir.

Yani iyisimi siz 1'e alđn, fren lambanđz yanđyor olsun sürekli ve dediđim gibi bekleyin :)

- Debriyaj için esas sađlıksđz olan þey onu "kavrama noktasđnda" uzun süre tutmaktđr.

(**) Bunu bir çek-list gibi bir kađđda yazđp ezberlemeniz iyi olacaktđr. Ben öyle yapmđp, ilk motoruma yapđptđrmđtđm.

Apađđda bu konuda daha önceden gelmiþ sorular, görüpler ve cevaplar bulunuyor...

Bunlarada bir göz atđn lütfen.

Soru: (ICE)

Valla hiç üpenmeden yazdđđđn için ben tepekkür ediyorum sadece bir soru soracađđm kafama takıldı bana motor öğreten kıpiller ön freni 4 parmakla değil sadece 2 parmakla sđkmam gerektiğini söylediler çünkü zaten çok kuvvetli ve hassas bir ön fren var 2 parmakla bile zđnk diye durdurabiliyor acaba hangisi doğru?

Cevap: (Hakan - Kendisi tecrübeli bir MX -Motocross sürücüsüdür)

Ýkaside dođru aslđnda... Ama þu da var ki kullandđkça zaten en rahat pozisyonu kendin bulursun.. Mesela yokuþ yukarı kalkarken iki parmakla ön freni sđkđp aynđ anda gaz verebilmek gibi.... Ve küçük bir öneride benden; motor kullanmayđ þehiriçi yerine dađda bayırda öđrenmeye çalıpđn... Asfalt üzerinde ve otomobiller arasđnda hata yapđpta sađ kalma þansđnđz oldukça azdı. Ayrđca alđpkđn olmasanđzda trafiđin akđpđyla dođru orantđly olarak hđzly gitmek

zorunda kalabilirsiniz.

Cevap (DD):

Peki, bu yanýtla sanýrým Hakan'ýda yanýtlamýp olacađým...

Önce, frenininiz "Çok" kuvvetliyse bir sorun var, ayarlanmasý gerekiyor demektir. Sađlýklý bir motorun freni (Yada hiçbirpeyi) hiçbir zaman "Çok" kuvvetli ve/veya "Hassas" olmamalý. Yada sen henüz motora alýpamamýp olabilirsin, gerektiðinden fazla güç uyguluyorsundur... Aslýnda bu daha genel bir problem. Çalýpmak lazým, yavaþ hýzlarda yumuþacýk duruvermek görüldüðü yada sanýldýđý kadar kolay deðildir.

Debriyaj "Bir defada tam olarak", Fren daima "Gittikçe artan" güçte ve "Kararlýlýkla" çekilmelidir... veee bunu iki parmađýnla yapamazsýn maalesef.

Ýki parmakla fren yapmak daha önce yazdýđým gibi MX (Yarýp) tekniðidir. Ön freni/tekerleði bloke edip ayný zamanda arka tekerleðe spin vererek bozuk zeminde dar yerlerde motoru hemen hemen olduðu yerde döndürmeye yarar. (Bir ayakta yerededir bu arada) MX motorunuz yoksa ve gevþek zeminde deðilseniz denemeyin, pratik hayatta bir yararý olmayacaktır, tehlikelidir de üstelik.

(Tabii bir de mountain-bike downhill tekniðidir... Zaten fren kolu iki parmak için dizayn edilmiþtir... Ancak o alet sizin vücut ađýrlýđýnýzýn 7-8 de biridir ve bambaþka bir teknik sözkonusudur. Daha önce yazdýydým, motosiklet "Motorlu bisiklet" deðil, "Ýki tekerlekli otomobil" dir)

Bir diðer noktada þudur, evet 30-50 gibi hýzlarda giderken motoru yavaþlatmak için iki parmakla yaptýđýnýz fren bir iþe yarayabilir ama motor yüklüyse, yolcunuz varsa, yokup asađý gidiyorsanýz, hýzýnýz diyelim 130 km/h filan gibiyse ve bu saydýklarýmdan biri yada birkaçý bir aradaysa yandý gülüm keten helva :) Önünüze çýkan birpey için motora kenetlenmiþ "O diðer iki parmak" ý oradan söküp frene koyamazsýnýz ve durup mesafeniz defalarca artar. Zaten çoðu kez bir iki metre bile artmasý motorcu için bir felakete yol açar.

Fren pedalýný bir kapý gibi düþünün, siz kapýýy açmak kapatmak için kol tarafýndan mý itersiniz yoksa mentepeye yakýn bir tarafýndanmý? Ýki parmakla yapýlan frende mentepe tarafýný kullanýyorsunuz, yeterli moment kolu olmadan yeterli güç üretemezsiniz. Ayrýca - bütün - motorlarda fren kolu dört parmaða göre dizayn edilmiþtir (Ýlave - modern MX makineleri istisna) ve emniyetli durup için gerekli güç ancak böyle üretilebilir.

Ben kendim çok denedim, boş bir yerde siz de deneyin, iki parmakla "Yumuşak" (smooth) fren yapılamaz. Oysaki dört parmakla istediğiniz basıncı istediğiniz yumuşaklıkta uygulayabilirsiniz.

Hakan yokup yukarı durduğunda hem freni hem gazı aynı elle idare edip motoru kaldırmaktan bahsediyor, haklıdır çünkü motoru size tarif ettiğim gibi durdurmayı başaramamıştı ya da o şekilde öğretilmemiş ona (Ve bana) ve bu cambazlıkta ihtiyaç duymaktadı. (Yırat: aynı şeyi ben de çok yapmışımdır - bilgisizlik) Yani vites 1'de, sağ ayağı frende, sol ayağı yerde olsa bir taraftan parkı mırıldanarak yokup yukarı kalkacağı yerde lüzumsuz risk alıyor, dikkat kesiliyor, yanlış yere odaklanıyor. Hakan'a bunu yazdığı için teşekkür ederim bu arada...

Evet motor kullanmak hür ister ama kesinlikle "Cambazlık", "Özel marifetler" istemez. Bunlara gerek duyduğunuzu hissediyorsanız bir şeyleri yanlış biliyor ya da uyguluyor olmanızdır. "Hür - ustalık" ise zamanla, sabırla, antrenmanla, tecrübeyle ve yapılan işi severek kazanılan bir şeydir.

Lafı gelirken bir ufak hatırlatma daha: Motorla giderken partların deşmekte olduğunu hissettiğinizde, mesela ilerde okul dağımı çocuklar kaldırırken, iki inek yol kenarında otuluyor, park halindeki arabalardan birinin stop lambaları yanıyor -içinde biri var gibi, **FREN KOLONU DÖRT PARMANIZLA "ÖRTÜN"**. Normal gidiyorsanız zaten gazı kesmeyin ama fren yapmaya, manevraya hazır olun... Ön fren son derece önemlidir unutmayın ve parmakları gazdan çekip frene koymak çok kıymetli bir süreyi sizden çalar, hatta "Ürkütücü" bir şeyle karpılababilirsiniz ve o panikle sımsıkı tutunup hiç fren yapamayabilirsiniz bile. Bunlar hep tecrübe -istatistik... Biraz öz güven ve biraz çalışma ile hepsi oluyor :)

Bu köşe yazısının geldiği yer: Endurocu - Motosiklet ve Enduro Haberleri, Gezi, Kamp:

<https://www.endurocu.com>

Bu köşe yazısı için adres:

https://www.endurocu.com/modules.php?name=Kose_Yazilari&op=view_article&artid=48